

Framställning till riksdagen

2008/09: RB3

Lag om femtioöresmyntets upphörande som lagligt betalningsmedel m.m.

Sammanfattning

Riksbanken föreslår i denna framställning att riksdagen antar Riksbankens förslag till en ny lag varigenom femtioöresmyntet förklaras upphöra att vara lagligt betalningsmedel den 30 september 2010 samt förslag om ändring i lagen om avrundning av vissa öresbelopp så att en avrundning sker till närmaste krontal.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 oktober 2009, dvs. ett år innan femtioöresmyntet föreslås upphöra att vara lagligt betalningsmedel, och lagen om ändring i lagen om avrundning av vissa öresbelopp föreslås träda i kraft den 1 oktober 2010.

Innehållsförteckning

Sammanfattning 1

Innehållsförteckning 2

Förslag till riksdagsbeslut 3

Lagtext

Förslag till lag om femtioöresmyntets upphörande som lagligt betalningsmedel 4

Förslag till lag om ändring i lagen (1970:1029) om avrundning av vissa öresbelopp 5

Bakgrund och redogörelse för ärendet 6

Överväganden och förslag 7

Förslag till riksdagsbeslut

Riksbanken föreslår att riksdagen antar Riksbankens förslag till

1. lag om femtioöresmyntets upphörande som lagligt betalningsmedel
2. lag om ändring i lagen (1970:1029) om avrundning av vissa öresbelopp.

Stockholm den 8 december 2008

På direktionens vägnar

Stefan Ingves

/ Kerstin Alm

I beslutet har deltagit Stefan Ingves (ordförande), Irma Rosenberg, Svante Öberg och Barbro Wickman-Parak.

Föredragande har varit Leif Jacobsson.

Förslag till Lag om femtioöresmyntets upphörande som lagligt betalningsmedel

Riksbanken har följande förslag på lagtext.

Härigenom föreskrivs följande.

Femtioöresmyntet ska upphöra att vara lagligt betalningsmedel den 30 september 2010.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2009.

Förslag till Lag om ändring i lagen (1970:1029) om avrundning av vissa öresbelopp

Riksbanken har följande förslag till lagtext.

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1970:1029) om avrundning av vissa öresbelopp ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

2 §

Ingår i belopp som *skall* betalas öretal, *som ej är delbart med femtio*, skall detta avrundas till *delbart med femtio*. Därvid *skall* slutsiffrorna ett till och med *tjugofyra och femtio* till och med *sjuttifyra* avrundas nedåt samt *tjugofem till och med fyrtonio och sjuttiofem* till och med *nittionio* uppåt .

Föreslagen lydelse

Ingår i belopp som *ska* betalas öretal *ska* detta avrundas till *närmaste hundratal*. Därvid *ska* slutsiffrorna ett till och med *fyrtonio* avrundas nedåt samt *femtio* till och med *nittionio* uppåt.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2010.

Förslag till femtioöresmyntets upphörande som lagligt betalningsmedel m.m.

Riksbankens förslag

Riksbanken föreslår att riksdagen antar Riksbankens förslag att femtioöresmyntet ska upphöra att vara lagligt betalningsmedel den 30 september 2010 samt förslaget att lagen om avrundning av vissa öresbelopp ska ändras i samband med detta den 1 oktober 2010 så att en avrundning då ska ske till närmaste krontal.

1. Bakgrund och redogörelse för ärendet

Enligt 9 kap. 14 § regeringsformen har endast Riksbanken rätt att ge ut sedlar och mynt. Av 5 kap. 1 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank (riksbankslagen) är sedlar och mynt som ges ut av Riksbanken lagliga betalningsmedel. Vidare framgår av 5 kap. 2 § riksbankslagen att mynt får ges ut med valörerna femtio öre, en krona, fem kronor och tio kronor. Riksbanken har således ensamrätt att ge ut mynt och att bestämma utformningen av dessa.

Eftersom bestämmelserna om penning- och betalningsväsendet i övrigt ska meddelas genom lag har Riksbanken inte någon befogenhet att bestämma att gällande mynt inte längre ska vara lagliga betalningsmedel. Det är upp till riksdagen att ta ställning till och fatta erforderliga beslut om demoniarisering, dvs. att ett visst mynt ska upphöra att vara lagligt betalningsmedel.

Tioöresmyntet demoniariserades genom lag (1991:1190) om tioöresmyntets upphörande som lagligt betalningsmedel vid utgången av september 1992. Äldre femtioöresmynt som präglats med stöd av lagar och föreskrifter före den 1 oktober 1992 demoniariserades genom lag (2004:863) om äldre femtioöresmynts upphörande som lagligt betalningsmedel vid utgången av år 2005.

För närvarande finns en lag (1970:1029) om avrundning av vissa öresbelopp som föreskriver att avrundning måste ske till närmaste krontal eller femtio öre.

Riksbankens direktion har fattat ett principbeslut att avskaffa femtioöresmyntet. En indragning av femtioöresmyntet kräver emellertid att riksdagen beslutar, på samma sätt som vid tioöresmyntet och äldre femtioöresmynt, att det ska upphöra att vara lagligt betalningsmedel.

För att underlätta och förkorta beredningen av ärendet hos riksdagen har Riksbanken skickat sina förslag till nya lagar och lagändringar för yttrande till Europeiska centralbanken, som måste konsulteras när det gäller bl.a. myntfrågor.

2. Överväganden och förslag

Som nämnts ovan har Riksbankens direktion fattat ett principbeslut att avskaffa femtioöresmyntet. Skälen till detta är det finns tydliga indikationer på att användningen av myntet minskat och att det har låg cirkulation. En majoritet bland allmänheten anser enligt Riksbankens undersökningar att myntet inte längre behövs som betalningsmedel. Handelns intresseorganisationer och bankerna förespråkar en indragning.

För närmare beskrivning av bakgrunden till förslaget hänvisas till Riksbankens rapport "Behovsprövning av 50-öresmyntet" med diarienummer 2008-903-ADM.

En indragning av femtioöresmyntet kräver att riksdagen beslutar att femtioöresmyntet ska upphöra att vara lagligt betalningsmedel. Riksbanken föreslår därför att riksdagen utfärdar en lag om att femtioöringen ska upphöra att vara lagligt betalningsmedel i enlighet med bifogat förslag.

Lagen om avrundning av vissa öresbelopp måste också ändras i och med att en krona blir lägsta myntvalör. I stället för att som idag avrunda öresbeloppet till närmaste krontal eller femtio öre måste avrundningen ske till närmaste krona. Riksbanken föreslår därför att riksdagen beslutar om en sådan ändring i lagen om avrundning av vissa öresbelopp i enlighet med bifogat förslag.

50-öresmyntet bör upphöra att vara lagligt betalningsmedel den 30 september 2010. Sammanhängande bestämmelser om demonitarisering och avrundning bör gälla från samma tidpunkt.

Riksbanken avser att på olika sätt informera allmänheten om indragningen av femtioöringen i god tid. Det vore också önskvärt om riksdagen kunde utfärda de föreslagna lagarna i så god tid som möjligt före detta datum, helst gärna ett år i förväg, dvs. den 1 oktober 2009. Det är ett ytterligare bra sätt att ge allmänheten information om att femtioöresmyntet kommer att upphöra att vara lagligt betalningsmedel.

Efter den 30 september 2010 följer en period då det går att lösa in de ogiltiga mynten i bank och då bankerna kan lösa in dem i Riksbanken. Dessa tider fastställs senare av Riksbanken. När tidsfristen löpt ut kan myntet inte längre lösas in. Mynten kan betraktas som metallskrot och kan lämnas in till metallåtervinning.

I samband med att femtioöresmyntet kommer att upphöra att vara lagligt betalningsmedel kommer Riksbanken också att ta bort bestämmelserna om femtioöresmyntet i Riksbankens föreskrifter (1989:61) om rikets mynt.